

§ 199

Helsingin kaupungin ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman 2020–2024 päivitys vuodelle 2023

HEL 2022-012878 T 11 00 03

Päätös

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto päätti hyväksyä liitteenä olevan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman 2020–2024 päivityksen vuodelle 2023.

Sovelletut säännökset

Elintarvikelaki (297/2021) 39 §
Eläinlääkintähuoltolaki (765/2009) 8 §
Terveysuojelulaki (763/1994, muut. 942/2016) 4 a §
Tupakkalaki (549/2016) 83 §
Helsingin kaupungin hallintosääntö 16 luku 2 §

Esittelijä

ympäristöjohtaja
Esa Nikunen

Lisätiedot

Riikka Åberg, yksikön päällikkö, puhelin: 310 32010
riikka.aberg(a)hel.fi
Heidi Öjst, yksikön päällikkö, puhelin: 310 50220
heidi.ojst(a)hel.fi

Liitteet

1 Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma 2020-2024, päivitys 2023

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Etelä-Suomen aluehallinto-
virasto

Otteen liitteet

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano
Liite 1

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmavelvoitteesta on säädetty elintarvikelain 39 §:ssä, eläinlääkintähuoltolain 10 §:ssä, terveydensuojelulain 6 §:ssä ja tupakkalain 84 §:ssä.

Ympäristöterveydenhuollon yhteisen valtakunnallisen valvontaohjelman mukaan valvontasuunnitelma toimii kunnassa valvonnan suunnittelun työvälineenä, joten siihen on tarkoituksenmukaista sisällyttää valvontaan kuuluvia ja sitä tukevia asioita, kuten valvontakohteiden lukumäärä kohdetyypeittäin, voimavarat ja niiden jakautuminen toimialoittain, koulutussuunnitelma, tarkastusten suunnittelu ja toteutus, valvonnasta perittävät maksut, näytteenottosuunnitelmat, laboratoriot ja ulkopuoliset asiantuntijat, joihin valvonta tukeutuu, valvonnan painopisteet, valvontahankkeet, häiriötilannesuunnitelma sekä viestintäsuunnitelma.

Ruokavirasto ja Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira ovat laatineet valtakunnallisen ympäristöterveydenhuollon yhteisen valvontaohjelman vuosille 2020–2024. Valtakunnallinen yhteinen ohjelma ja sen lakikohtaiset ohjelmat ja niiden päivitykset on otettu huomioon kunnan valvontasuunnitelman päivitystä 2023 laadittaessa. Myös Ruokaviraston kunnan elintarvikevalvontasuunnitelmaa koskeva ohje on soveltuvin osin otettu huomioon valvontasuunnitelmassa. Painopisteet sekä tarkastus- ja näytteenottosuunnitelmat on esitetty lakikohtaisissa suunnitelmissa.

Ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisessa valvontaohjelmassa ohjelmakauden 2020–2024 teemaksi on valittu yhdenmukainen valvonta ja yhteistyö. Yhdenmukainen valvonta tähtää valvonnan laadun parantamiseen. Ympäristöterveydenhuollon oma laatukäsikirja on laadittu vuonna 2022. Laatukäsikirjaan on kuvattu yksiköiden laatumenettelyt, kuten muun muassa toimintaohjeet, sisäiset auditointikäytännöt, reklamaatioiden hallinta, asiakkuuksien hallinta ja jatkuvan parantamisen mallin käytännöt. Aikaisemmin käytössä olleesta Laatunet-järjestelmästä on luovuttu laatukäsikirjan käyttöönoton yhteydessä.

Asiakastyytyväisyyttä seurataan valtakunnallisen tietojärjestelmän (VATI) avulla toteutetun jatkuvan kyselyn kautta. Elintarviketurvallisuuksyksikössä kysely kohdistuu Oiva-tarkastuksiin ja ympäristöterveysyksikössä suunnitelmallisen valvonnan tarkastuksiin ja ilmoituksen käsittelyyn.

Elintarvike- ja terveydensuojelualan valvontakohteille on tullut vuosittainen valvonnan perusmaksu vuoden 2022 alusta lähtien. Elintarvikevalvonnan perusmaksulla pyritään vahvistamaan elintarvikeyritysten ohjausta ja neuvontaa, monimuotoista viranomaisyhteistyötä esimer-

24.11.2022

kiksi elintarvikepetosten ja ruokamyrkytysten selvittämisessä sekä turvaamaan elintarvikevalvonnan riittävää resursointia. Terveysturvallisuuden valvonnan perusmaksulla pyritään mahdollistamaan kattavampaa neuvontaa ja ohjausta, tukea yritysten omavalvontaa sekä yhtäläisesti turvata valvonnan resursointia. Lisäksi maksu osaltaan kattaa talous- ja uimaveden valvontaan liittyvien valvontatutkimusohjelmien, seuranta-kalenterien ja näytteenottosuunnitelmien laatimiseen käytettyä työaikaa. Helsingin osalta elintarvikevalvonnan perusmaksun odotetaan tuovan vähintään 600 000 euron ja terveysturvallisuuden valvonnan vähintään 150 000 euron vuosittaisen lisätulon.

Valtiovarainministeriö käynnisti heinäkuussa 2021 valmistelun hyvinvointialueiden mahdollisista uusista tehtävistä, niiden rahoituksesta ja maakuntaverosta. Ensimmäisessä väliraportissaan 31.1.2022 työryhmä esitti uusia tehtäviä hyvinvointialueille. Niihin lukeutuivat myös kuntien ympäristöterveydenhuollon tehtävät, jotka siirtyisivät hyvinvointialueille mahdollisesti vuoden 2026 alusta. Hallituksen on tarkoitus myöhemmin tehdä päätös uusista tehtävistä ja linjata työn jatkosta.

Laki eläinten hyvinvoinnista on eduskunnan käsiteltävänä ja tulee mahdollisesti voimaan vuoden 2024 alusta. Laki tulee voimaantullessaan vaikuttamaan valvontaeläinlääkäreiden käyttämiin hallinnollisiin menettelyihin. Asetus koirien tunnistusmerkinnästä ja rekisteröinnistä astuu voimaan 1.1.2023, mikä voi lisätä valvonta- ja neuvontatarvetta.

Myös uusi eläinlääkintähuoltolaki on eduskunnan käsittelyssä ja sen on tarkoitus tulla voimaan 2024. Lakimuutos vaikuttaa Helsingin ja yliopistollisen eläinsairaalan sopimukseen peruseläinlääkäripalveluista, kun uudessa laissa yliopiston asema eläinlääkäripalveluiden tuottajana on määritelty lainsäädännössä. Muutoksella ei odoteta olevan merkittäviä vaikutuksia kaupungille aiheutuviin eläinlääkäripalveluista koskeviin kustannuksiin.

Ympäristöpalveluissa on ympäristöterveydenhuoltoon vuonna 2023 käytettävissä henkilöresursseja 69 htv. Tarkempi resurssijakauma ja valvottavien toimintojen määrät on esitetty suunnitelmassa.

Elintarvikevalvonnan resurssitilanne on helpottunut vuonna 2022 saatujen uuden tiimipäällikön ja elintarviketarkastajan vakanssien myötä. Elintarvikevalvonnassa arvioidaan edelleen olevan vajetta suhteessa Ruokaviraston valtakunnallisiin riskiperusteisiin tarkastustavoitteisiin. Vuonna 2022 saatu neljäs valvontaeläinlääkärin vakanssi on auttanut eläinsuojelu- ja eläintautivalvonnan resurssitilannetta.

Terveysturvallisuuden ja tupakkavalvonnassa ei nykyisillä resursseilla päästä Valviran antamiin suosituksiin tarkastusmääristä ja -tiheyksistä.

24.11.2022

Terveysturvallisuuden resurssitilanne on parantunut vuosina 2021–2022 saatujen kahden uuden ympäristötarkastajan viran myötä. Tavoitteisiin pyritään aktiivisesti pääsemään kehittämällä toimintaa: mm. priorisoinnin tueksi on valmistunut kohdekohtainen riskinarviointimalli, sähköistä asiointia edistetään ja etätarkastusmalli on vakiintunut tupakkavalvontaan.

Henkilöresurssien vajeet on tuotu esille toimialan talousarviota valmisteltaessa. Lisäksi valvontasuunnitelmassa on esitetty tehtävien priorisointia ja muita työn sujuvoittamiseksi tehtyjä toimenpiteitä.

Laboratoriopalvelut hankitaan MetropoliLab Oy:stä. Ympäristöpalveluilla on MetropoliLab Oy:n kanssa laboratoriopalveluista sopimus, jonka nelivuotinen sopimuskausi on päättymässä loppu vuodesta 2023. Laboratorio- ja näytteenottopalvelut kilpailutetaan alkuvuodesta 2023.

Lisäksi suunnitelmassa on otettu huomioon valtakunnallisen ohjeistuksen mukaisesti valvontamaksut, valvontahenkilöstön koulutus, viestintä ja erityistilanteisiin varautuminen. Varautumisen osalta on huomioitu Ukrainan sodan ja koronapandemian vaikutukset sekä tarve valmiussuunnitelman jatkuvaan päivittämiseen.

Elintarvikevalvontasuunnitelma

Elintarvikevalvonnassa tavoitteena on, että riskiperusteisen valvontasuunnitelman tarkastusmäärästä toteutuu vähintään 3000 suunnitelmallista tarkastusta. Suunnitelmallisiin tarkastuksiin luetaan myös epäkohtien korjaamiseksi tehtävät uusintatarkastukset, joiden osuuden arvioidaan olevan enintään 15 %. Osa suunnitelmallisista tarkastuksista tehdään etä- ja asiakirjatarkastuksina siten, että tarkastukseen ei sisälly tarkastuskäyntiä kohteessa. Etätarkastuksina toteutetaan erityisesti nettikauppojen ja virtuaalitoimijoiden tarkastuksia.

Elintarvikeneuvonnan kehittäminen on yksi vuoden 2023 painopisteistä. Elintarviketurvallisuusyksikköön perustettiin vuonna 2022 elintarvikeneuvonta-tiimi, joka vastaa muun muassa keskitetystä elintarvikeneuvonnasta, asiakasyhteydenottojen ja valvontapyyntöjen kirjaamisesta, huoneistoja koskevien rekisteröinti-ilmoitusten käsittelystä sekä aloitus-tarkastuksista. Yhteistyötä kaupungin yritysneuvonnan, kasvatuksen ja koulutuksen toimialan sekä rakennusvalvonnan kanssa jatketaan. Muita painopisteitä ovat Oiva-tarkastuksissa havaittujen epäkohtien korjaamisen varmistaminen, yhteistyön kehittäminen eri viranomaisten kanssa erityisesti elintarvikepetosten selvittämisessä sekä VATI-järjestelmän sähköisten ilmoituslomakkeiden käyttöasteen nostaminen ja uusien sähköisten palveluiden kehittämiseen osallistuminen.

24.11.2022

Ympäristöpalvelut järjestää elintarvikealan ketjutoimijoiden kanssa säännöllisiä tapaamisia, joissa käydään läpi valvontatuloksia ja lain-säädäntömuutosten vaikutuksia. Lisäksi elintarviketurvallisuusyksikkö kouluttaa elintarvikealan toimijoita esimerkiksi tapahtumien infotilaisuuksissa ja NewCon järjestämissä uusien yrittäjien tilaisuuksissa. Toimijoiden käyttöön on ilmaisia omavalvontasuunnitelmien malleja ja ohjeita, jotka ovat saatavissa kaupungin internet-sivuilla.

Ensi vuoden projekteja ovat sushin, pizzatäytteiden ja jäätelöiden laa-tua koskevat näyttöprojektit. Lisäksi jatketaan pikaruokaravinto-loiden puhtautta ja elintarvikkeiden hygieenistä laatua koskevaa projek-tia.

Terveydensuojelun valvontasuunnitelma

Terveydensuojelun valvonnassa toiminta on suunnattu painopistealuei-siin: talousveden ja uimavesien laadun valvontaan, lasten ja nuorten käyttämien toimintojen, kuten mm. päiväkotien, koulujen ja oppilaitok-sien sekä vanhusten tehostetun palveluasumisen yksiköiden terveydel-listen olosuhteiden valvontaan, terveydensuojelulain 13 §:n mukaisten ilmoitusten käsittelyyn, sekä asuntoja koskevien toimenpiteiden hoitamiseen.

Ohjelmakaudella otetaan huomioon ympäristöterveydenhuollon yhtei-sen valtakunnallisen valvontaohjelman ja valtakunnallisen terveyden-suojelun valvontaohjelman teemat: yhtenäinen valvonta ja yhteistyö sekä omavalvonnan tukeminen ja elinympäristöterveyden edistäminen.

Yhtenäisen valvonnan teemaa edistetään käymällä vuoropuhelua val-vonnan toimintatavoista valvontayksiköiden kanssa. Toiminnanharjoit-tajia ohjataan toteuttamaan omavalvontaa antamalla neuvontaa tarkas-tuskäynneillä ja muissa sopivissa yhteyksissä, kuten järjestämällä info-tilaisuuksia sidosryhmille. Ohjelmakaudella lisätään yhteistyötä kunnan eri toimintojen, kuten ympäristönsuojelun rakennusvalvonnan ja kaavoituksien kanssa. Yhteistyötä edistetään myös osallistumalla moniamma-tilliseen kaupungin sisäilmatyöryhmään ja sen alaisuudessa toimiviin toimialakohtaisiin sisäilmatyöryhmiin. Valvonnan asiakaslähtöisyyttä ja neuvontaa edistetään keräämällä ja analysoimalla asiakastytyväisyys-tuloksia. Vuonna 2023 kysely laajennetaan kattamaan myös asumis-terveyden neuvontapalvelun.

Yleisten uimarantojen vedenlaatua valvotaan asetusten mukaisesti ja uimarantaveden valvontatutkimustuloksista ja erityistilanteista tiedote-taan yleisöä. Huonoon uimaveden laatuluokitukseen liittyviä selvityksiä jatketaan ja lisäksi kehitetään uimaveden laadun tiedottamista asiakas-ystävällisemmäksi.

Vuoden 2023 projektissa seurataan tilojen lämpötilojen lainsäädännön mukaisuutta sosiaalihuollon kohteisiin tehtävien tarkastusten yhteydessä. Projektin tarkoituksena on saada tietoa sekä energiakriisin että kesäaikaisten hellejaksojen mahdollisista vaikutuksista tilojen sisälämpötiloihin. Hellejaksojen pidentyessä varaudutaan ohjelmakaudella ohjeistamaan ja tiedottamaan kaupunkilaisia toimenpiteistä, joilla terveyshaittaa voi pyrkiä vähentämään.

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontasuunnitelma

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontasuunnitelmassa on kuvattu eläinsuojelu- ja eläintautivalvonnan kohteet, tehtävät ja niihin liittyvät velvoitteet. Eläinten hyvinvointilaki tulee mahdollisesti voimaan vuoden 2024 alusta ja sen mukanaan tuomiin muutoksiin varaudutaan ensi vuonna. Asetus koirien tunnistusmerkinnästä ja rekisteröinnistä astuu voimaan 1.1.2023, mikä voi lisätä neuvonta- ja valvontatarvetta. Yhteistyö poliisin eläinrikosryhmän kanssa jatkuu ja yhteistyötä muiden kuntien valvontaeläinlääkäreiden kanssa tiivistetään ja kehitetään edelleen erityisesti pitkäaikaisten ja laajojen eläinsuojelutapausten käsittelyssä. Eläintautivalvonnassa lintuinfluenssaa on todettu Helsingissä luonnonlinnuissa vuonna 2021, mikä on aiheuttanut varautumistoimenpiteitä näytteenotosta puhdistustoimenpiteisiin ja altistuneiden kartoitukseen. Valvontaeläinlääkärit ovat ohjeistaneet myös Korkeasaarta ja Yliopistolista eläinsairaalaan varautumisessa ja olleet tiiviissä yhteistyössä pelastuslaitoksen, aluehallintoviraston ja Ruokaviraston kanssa. Lintuinfluenssan vastustamiseen liittyvien toimenpiteiden odotetaan jatkuvan vuonna 2023.

Tupakka- ja lääkelain mukainen valvontasuunnitelma

Tupakka- ja lääkelain mukaiseen valvontasuunnitelmaan ei tehty muutoksia vuoden 2023 päivityksen yhteydessä. Ohjelmakaudella otetaan huomioon ympäristöterveydenhuollon yhteisen valtakunnallisen valvontaohjelman ja valtakunnallisen tupakkalain valvontaohjelman teemat: omavalvonnan tukeminen ja yhteistyö ehkäisevän päihdetyön kanssa, laittoman kaupan ehkäisy ja viranomaisien välinen yhteistyö sekä tuotevalvonta ja markkinoinnin valvonta. Suunnitelmassa on huomioitu tupakkalain muutos, joka mm. toi yleiset uimarannat tupakointikieltojen piiriin ja mahdollistaa määräyksen antamisen henkilölle, joka rikkoo asuntoyhteisölle annettua tupakkalain 79 §:n mukaista kieltoa.

Yhteistarkastuksia voidaan tehdä esimerkiksi elintarvikevalvonnan, alkoholivalvonnan, työsuojeluvalvonnan, tullin tai poliisin kanssa. Huomiota kiinnitetään viranomaisyhteistyön toimintatapojen luomiseen ja vakiinnuttamiseen sekä yhteistyön toimivuuteen.

24.11.2022

Tupakkavalvonnassa keskitytään tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden sekä nikotiinivalmisteiden myyntipaikkojen tarkastuksiin ja myyntilupahakemusten käsittelyyn. Tarkastuksilla kiinnitetään erityistä huomiota omavalvonnan tukemiseen ja savukkeiden sekä kääretupakatuotteiden vähittäismyyntipakkausten merkintöihin. Ravintoloiden tupakointitilojen tarkastuksilla keskitytään erityisesti omavalvonnan tukemiseen.

Tupakkalain valvontaan kehitetty etätarkastusmalli on vapauttanut resursseja tupakka- ja lääkelain mukaisesta suunnitelmallisesta valvonnasta. Asuntoyhteisöjen tupakointikieltohakemusten määrä on sen sijaan lisääntynyt viimeisen vuoden aikana huomattavasti ja myös valvonnan tarve on kasvanut tupakointikieltojen lisääntyneiden rikkomisilmoitusten vuoksi.

Esittelijä

ympäristöjohtaja
Esa Nikunen

Lisätiedot

Riikka Åberg, yksikön päällikkö, puhelin: 310 32010
riikka.ahberg(a)hel.fi
Heidi Öjst, yksikön päällikkö, puhelin: 310 50220
heidi.ojst(a)hel.fi

Liitteet

1 Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma 2020-2024, päivitys 2023

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Etelä-Suomen aluehallinto-
virasto

Otteen liitteet

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano
Liite 1

Tiedoksi

Elintarviketurvallisuusyksikkö
Ympäristöterveysyksikkö